

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Asia Lausunto aluevalituksen johdosta asiassa 192/03.04.04.04.09/2026

Valittaja Pihtiputaan kunta

Lausunnon antaja Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus

**Lausunnon antajan edustaja
ja prosessiosoite** hallinto- ja lakiasiaintohtaja Johanna Aalto
(johanna.aalto@hyvaks.fi/050 434 6544)
Keski-Suomen hyvinvointialue/kirjaamo
Viitaniementie 1A, 40720 Jyväskylä
kirjaamo@hyvaks.fi

Valituksenalainen päätös Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97

Valitus Pihtiputaan kunnanhallituksen (jälj. valittaja) tekemä valitus koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöstä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisesta vaiheesta siltä osin, kun päätöksessä palveluverkosta Pihtiputaan kunnassa on lakkaamassa terveyskeskuksen vuodeosasto ja hammashuolto. Lisäksi terveysasema on muuttumassa palvelupisteeksi.

Valittaja vaatii hallinto-oikeutta ensin ratkaisemaan päätöksen valituskelpoisuuden ja mikäli päätös katsotaan valituskelpoiseksi, päätös vaaditaan kumottavaksi lainvastaisena tai palautettavaksi hyvinvointialueelle uudelleen valmisteltavaksi. Lisäksi valittaja vaatii, että päätöksen täytäntöönpano määrätään kiellettäväksi, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu.

Pihtiputaan kunta tuo valituksessa esiin, että aluevaltuusto on ylittänyt toimivaltansa, päätöstä ei ole yksilöity eikä se täytä hallintolain vaatimuksia, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain vaatimuksia, eikä se ole perustuslain mukainen.

Selostus asiasta

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian mukainen toisen vaiheen palveluverkko

Keski-Suomen hyvinvointialueen (jälj. hyvinvointialue) hallintosäännön 16 §:n mukaan palveluverkosta päättäminen kuuluu aluevaltuuston toimivaltaan. Valituksen alainen päätös koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen toisen vaiheen palveluverkkoa, josta on päätetty Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuustossa 9.12.2025 (§ 97).

Toisen vaiheen palveluverkkotyön tavoitteena on järjestää asukkaiden palvelutarpeeseen vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siten, että kustannustaso sopeutetaan rahoituksen tasolle niin toimintamallien kuin siihen liittyvien muiden kustannusten, kuten kiinteistöjen näkökulmasta. Tavoitteena on ensisijaisesti varmistaa, että palvelut vastaavat asukkaiden palvelutarpeeseen, että ne ovat taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla järjestettyjä, lainsäädännön sekä valtakunnallisen ohjauksen mukaisia. Näin voidaan luoda edellytykset laadukkaalle, saavutettavalle ja vaikuttavalle palveluverkolle koko Keski-Suomessa.

Aluevaltuusto hyväksyi 9.12.2025 § 97 sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategian mukaisen toisen vaiheen palveluverkon ja palveluverkon periaatteet esityksen seuraavilla (1–3) muutoksilla:

1. Selvitetään vuoden 2026 aikana sotepisteen tarpeellisuutta Huhtasuo-
Seppälä-Tourula alueelle.
2. Pihtipudas-Konnevesi-Kuorevesi-sotepisteiden osalta hoidon jatkuvuus
turvataan. Oma hoitaja-lääkäri -työpari nimetään asiakkaille jatkossa
lähimmiltä sote-aseteilta. Palvelupisteillä järjestetään ammattilaisten
lähivastaanottoja tarpeen mukaan. Uusilla palvelupisteillä omalääkärin
vastaanotto on myös mahdollinen. Etä- ja digipalvelut täydentävät palveluita.
3. Tekstilisäys palveluverkkoon vanhusten hoivan kokonaisuuden
uudelleenarvioimiseen: *Palveluverkon vanhusten hoivan ratkaisut arvioidaan
uudelleen jokaisessa kunnassa. Uudelleenarviointi on tehtävä
ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksiköiden säilyttämisen
talousvaikutusten, ostopalveluiden vähentämisen, sekä kevyempien
palveluiden kehittämisen ja omaishoidon sekä osaavan henkilöstön
saatavuuden turvaamisen näkökulmasta. Arvioinnin tulee olla Hyvaksin
strategian mukainen. Viimeisten vuosien ja elinkuukausien hoiva lähellä on
turvattava. Se tukee myös muuta sosiaali- ja terveystoimintaa. Tavoitteena
tulee olla se, että tarkoituksenmukaiset vanhushoivan yksiköt säilyvät
saavutettavasti eri puolilla maakuntaa, ja ne ovat perhekeskusten tavoin
käytettävissä myös muille sote-palveluille. Arviointiryhmän edellyttämät
säästöt palveluverkosta on toteutettava selvityksen pohjalta, mm.
vähentämällä ostopalveluita (aluevaltuuston hyväksymä esitys liitteenä).*

Vaatimukset

Aluevalitus tulee hylätä, sillä päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, hyvinvointialue ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutenkaan lainvastainen.

Pihtiputaan valituksessa ei ole osoitettu, että aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97 olisi syntynyt virheellisessä järjestyksessä, ylittäisi toimivallan tai olisi muutoinkaan lainvastainen. Valitus perustuu pääosin erimielisyyteen palveluverkkoratkaisun sisällöstä ja vaikutuksista, mikä kuuluu aluevaltuuston tarkoituksenmukaisuusharkintaan.

Lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialue vaatii, että vaatimus täytäntöönpanokiellon määräämisestä hylätään perusteettomana ja että asia käsitellään kiireellisenä.

Perustelut

Oikeudelliset perusteet

Hyvinvointialuelain (611/2021) 140 §:n mukaan aluevalituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

1. päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
2. päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
3. päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Hyvinvointialuelain 6 §:n mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sille lailla säädetty tehtävät.

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavan valinnasta;
- 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Hyvinvointialuelain 29 §:n mukaan Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;

- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Järjestämislain (612/2021) 4 §:n mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on lisäksi toteutettava yhdenvertaisesti, yhteensovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä.

Järjestämislain 7 §:n mukaan hyvinvointialueen on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöstensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.

Perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain 19 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallintolain (434/2003) 6 § mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallintolain 41 §:n mukaan jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Hallintolain 44 §:ssä on säädetty päätöksen sisällöstä ja 45 §:n mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Valmiuslain 12 §:n mukaan hyvinvointialueiden tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Hyvinvointialuelain 148 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranhaltija taikka valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Johtopäätökset

Valituksen kohteena oleva päätös ja sen luonne

Valitus kohdistuu Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston 9.12.2025 tekemään päätökseen § 97, jolla aluevaltuusto on hyväksynyt sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisen vaiheen. Pihtiputaan kunta tuo esiin, että päätöksen johdosta Pihtiputaan kunnassa lakkaavat terveyskeskuksen vuodeosasto ja hammashuolto sekä että terveysasema muuttuu palvelupisteeksi.

Aluevaltuuston 9.12.2025 § 97 koskee Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkkotyön toisen vaiheen hyväksymistä. Päätöksessä aluevaltuusto on hyväksynyt liitteenä olleen palveluverkkotyön toisen vaiheen esityksen. Päätös on siten valituskelpoinen hallintopäätös ja päätöksestä ilmenee, mitä on päätetty.

Valituksessa on katsottu, ettei päätös täyttäisi hallintolain 31 ja 44 §:ien vaatimuksia päätöksen yksilöinnin ja perustelujen osalta. Aluevaltuuston päätöksen perustelut muodostuvat päätöstekstin lisäksi liitteistä sekä siihen liittyvästä laajasta valmisteluaineistosta. Nämä kaikki ovat liittyneet päätöksentekoon. Päätöksen kohteena ollut palveluverkkotyön toisen vaiheen

esitys on sisältänyt kuvauksen palvelurakenteen muutoksista, niiden tavoitteista, taloudellisista vaikutuksista sekä vaikutusten ennakoarvioinnista. Siten asia on selvitetty, päätös on sekä yksilöity että perusteltu. Palveluverkkopäätöksessä on hyväksytty palveluverkkotyön toisen vaiheen esitys liitteinen, ja päätöksen perustelut ilmenevät päätöstekstin lisäksi laajasta valmisteluaineistosta, vaikutusten ennakoarvioinnista ja lausuntoyhteenvedoista.

Päätöksen valituskelpoisuus

Pihtiputaan kunta vaatii, että hallinto-oikeus ratkaisee ensin päätöksen valituskelpoisuuden viitaten hallintoprosessilain (808/2019) 6 §:ään ja siihen, että muutosta ei saa hakea pelkkää valmistelua tai täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen. Hyvinvointialue toteaa, että aluevaltuuston päätös § 97 on luonteeltaan sellainen palvelujen järjestämistä koskeva keskeinen ratkaisu, joka on valituskelpoinen.

Väite aluevaltuuston toimivallan ylittämisestä

Pihtiputaan kunta katsoo, että aluevaltuusto on ylittänyt toimivaltansa, että sen harkintavaltaa on rajoitettu arviointimenettelyn vuoksi sekä että toimivallan jako aluevaltuuston ja aluehallituksen välillä jää epäselväksi. Hyvinvointialue toteaa, että aluevaltuuston toimivalta päätää hyvinvointialueen palvelujen järjestämisen keskeisistä linjauksista perustuu hyvinvointialuelakiin sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen hallintosääntöön. Hallintosäännön 16 §:n mukaan aluevaltuusto päätää mm. palvelustrategiasta, palveluverkosta ja palveluverkkomääritelmän mukaisten toimipisteiden perustamisesta ja lakkauttamisesta, ja hyvinvointialuelain 43 §:n mukaan aluehallitus vastaa mm. aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Pihtiputaan kunta katsoo, että hyvinvointialuelain 124 §:ssä tarkoitettu arviointimenettely on rajoittanut aluevaltuuston toimivaltaa tehdä päätöksiä, joilla on merkittäviä ja pitkäaikaisia taloudellisia vaikutuksia, eikä päätöksessä ole perusteltu välttämättömyyttä ja kiireellisyyttä.

Hyvinvointialue toteaa, että 124 §:ssä kyse on ennen kaikkea hyvinvointialueen taloudellista asemaa heikentävien päätösten tekemisestä. Arviointimenettelyn tarkoituksena on ohjata ja tukea hyvinvointialuetta talouden ja toiminnan tasapainottamisessa. Arviointimenettely ei poista aluevaltuuston toimivaltaa päätää palvelujen järjestämisen keskeisistä linjauksista, vaan nimenomaan edellyttää, että hyvinvointialue ryhtyy rakenteellisiin toimenpiteisiin talouden tasapainottamiseksi. Palveluverkkotyön toisen vaiheen kokonaisuus on käsitelty arviointimenettelyn yhteydessä nimetyssä arviointiryhmässä, ja hyvinvointialue on saanut arviointiryhmältä toimenpide-ehdotuksia. Päätös on annettu tiedoksi valtiovarainministeriölle osana arviointimenettelyn mukaista ohjausta. Päätös ei siten ole arviointimenettelyn vastainen, vaan oikeammin

sen tavoitteiden ja edellytysten mukainen, sekä hyvinvointialueen palveluiden järjestämisen kannalta välttämätön ja kiireellinen.

Päätös on perustuslain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja hyvinvointialuelain mukainen

Pihtiputaan kunta katsoo, että päätös on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain ja perustuslain vastainen, koska asiakkaiden tarvetta ei ole otettu huomioon ja palvelujen tosiasiallinen saavutettavuus heikkenee. Hyvinvointialue toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki edellyttää palvelujen järjestämistä väestön tarpeet huomioon ottaen koko hyvinvointialueella. Päätös ei kohdistu yksittäisten asiakkaiden palveluihin, eikä sillä ratkaista yksilökohtaisia palvelutarpeita.

Perustuslain 19 § ei turvaa oikeutta tietyn palveluyksikön säilyttämiseen, vaan oikeuden riittäviin palveluihin kokonaisuutena. Palveluverkkopäätös ei poista asukkaiden oikeutta lakisääteisiin palveluihin. Palvelut järjestetään edelleen koko alueella, vaikka palvelupisteiden sijainti ja järjestämistapa osin muuttuvat. Perustuslain turvaamat oikeudet eivät merkitse oikeutta saada palvelua tietyssä yksittäisessä toimipisteessä, vaan oikeutta riittäviin palveluihin kokonaisuutena. Perustuslain 19 §:n 3 momentissa mainitulle oikeudelle nimenomaan riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin on vakiintunut tietty oikeudellinen sisältö ja arviointiperusteet. Palvelujen riittävyyden arvioimisessa lähtökohdana on niiden mukaan sellainen palvelujen taso, joka luo "jokaiselle ihmiselle edellytykset toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä" (HE 309/1993 vp, s. 71/II). Hyvinvointialue toteaa, ettei valituksenalainen päätös ole ristiriidassa edellä todetun arvioinnin lähtökohdan kanssa.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että vaikka perustuslain 19 §:n 3 momentin säännöksen ensimmäinen virke ei turvaa mitään nimenomaista tapaa tarjota palveluja, tältä osin perustuslain mukainen edellytys on, että palveluja on riittävästi (ks. PeVL 26/2017 vp, s. 32 ja 36—41 ja PeVL 12/2015 vp, s. 3 ja PeVL 11/1995 vp, s. 2). Valiokunta on painottanut nimenomaisesti, että säännöksellä veloitetaan julkinen valta turvaamaan palvelujen saatavuus (ks. PeVL 26/2017 vp, erit. s. 44—45 ja PeVL 54/2014 vp, s. 2/I). Säännös merkitsee siten vaatimusta palvelujen riittävästä tarjonnasta maan eri osissa asuville (PeVM 25/1994 vp, s. 32/II). Yhdenvertaisuuden näkökulmasta järjestämisvastuussa olevalla hyvinvointialueella tulee olla sekä riittävät taloudelliset voimavarat että muutoinkin riittävää henkilöstöä, tiloja ja laitteistoja koskeva kapasiteetti tuottaa riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Näiden vaatimusten tulee toteutua paitsi kunkin hyvinvointialueen sisällä myös koko valtakunnan tasolla. Hyvinvointialue vastaa järjestämisvastuunsa mukaisesti siitä, että palvelut ovat tosiasiallisesti ja yhdenvertaisesti saavutettavissa eri väestöryhmille myös palveluverkkomuutosten jälkeen

esimerkiksi lähimmillä sote-aseilla, liikkuvina palveluina, kotihoidon ja kotisairaalan palveluina sekä monikanavaisesti.

Perustuslain 22 §:n mukainen turvaamisvelvoite toteutuu palvelujen järjestämistä koskevassa kokonaisarvioinnissa ja yksilökohtaisessa päätöksenteossa.

Nykyisen laajuksena järjestetyt palvelut eivät ole taloudellisesti eikä henkilöstön saatavuuden nähden mahdollista ylläpitää. Palveluverkkopäätöksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden palvelut tuotetaan jatkossa alueella arvioidun tarpeen mukaisesti. Keski-Suomen hyvinvointialueen toiminta-alue on koko Keski-Suomi, jonka vuoksi sen on tarkasteltava palveluita alueellisesti, ei kuntakohtaisesti. Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaisesti hyvinvointialue on määritellyt palveluverkkopäätöksessä sille lain nojalla kuuluvien palveluiden tarpeen, määrän ja laadun sekä varmistanut palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden toiminta-alueellaan. Päätöksessä on turvattu sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden saatavuus jokaisessa alueen kunnassa arvioidun tarpeen mukaisesti sekä kohtuullisen välimatkan säteellä.

Hyvinvointialuelain 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa muun muassa palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikilla palvelua tarvitsevilla tulee olla mahdollisuus saada palvelua samojen objektiivisten perusteiden mukaisesti. Järjestämisvastuuseen kuuluu myös vastuu järjestämisen edellyttämien palvelujen ja muiden toimenpiteiden tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä. Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee vastata asiakkaiden palvelutarpeisiin vaikuttavasti, säännösten mukaisesti ja kustannustehokkaasti. (HE 241/2020 vp, s. 517–518)

Järjestämislain 4 §:n mukaan palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan toiminnan tarkastelussa on tärkeää arvioida päätösten vaikutuksia eri väestöryhmille ja palvelujen yhdenvertaista laatua. Hyvinvointialueen olisi myös huolehdittava lähipalvelujen asianmukaisesta toteuttamisesta. Asiakkaan näkökulmasta lähipalvelut ovat lähtökohtaisesti lähellä jokapäiväistä elinympäristöä tarjottavia palveluita, mutta ne voivat olla saavutettavissa myös esimerkiksi kotiin tarjottavina palveluina, sähköisinä palveluina tai muuna monikanavaisena palveluna taikka liikkuvina palveluina. Tarkoituksenmukainen palvelujen kokoaminen nykyistä suurempiin yksiköihin voi myös mahdollistaa sen, että palveluja on saatavissa yhdenvertaisesti eri puolilla maata. Palvelun tuottamista koottaisiin yhteen silloin, kun saatavuus ja laatu edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja. Toisena erikseen mainittuna perusteena olisi palvelujen tarkoituksenmukaisen toteutuksen ja kustannusvaikuttavuuden ja tehokkaan tuottamisen asettamat vaatimukset (HE 241/2020 vp, s. 655–656).

Jatkossa Pihtiputaan sosiaali- ja terveysaseman palvelut siirtyvät järjestettäväksi osin Viitasaaren sosiaali- ja terveysasemalla, jossa palvelee sekä kiireettömän että kiirevastaanoton palvelut. Pihtiputaan sosiaali- ja terveyspalvelupiste toimisi kuitenkin jatkossakin Pihtiputaalla ja hoidon jatkuvuus turvataan. Asiointia palvelupisteellä tarjotaan ammattilaisen arvioiman hoidon tarpeen arvion perusteella erityisesti niille asiakkaille, joille on vaikeaa hakeutua lähimmälle sosiaali- ja terveysasemalle tai jotka muusta syystä hyötyvät lähipalvelusta. Palvelupisteen palveluiksi on suunniteltu

- Lääkärin, hoitajan ja fysioterapeutin vastaanotto ajanvarauksella
- Laboratorionäytteenotto 1 päivä viikossa
- Lääkärin etävastaanotto videoyhteydellä
- Puheterapeutin vastaanotto
- Mielenterveys- ja päihdehoitajan etävastaanotto tai vastaanotto palvelupisteellä

Päätös perustuu riittävään selvitykseen ja päätös on perusteltu hallintolain edellyttämällä tavalla

Viranomaisen selvittämisvelvollisuuden sisältöön kuuluu ensinnäkin huolehtia asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Velvollisuuden toteuttamiseksi viranomainen laatii selvityksiä joko itse tai hankkii niitä toisilta viranomaisilta ja tarpeen vaatiessa pyytää selvitystä myös asianosaisilta tai luotettavalta ulkopuoliselta taholta. Toiseksi selvittämisvelvollisuuden sisältöön kuuluu tosiasioiden arviointi, joka sisältää erityisesti arviointia hankitun tai saadun selvityksen paikkansapitävyydestä ja merkityksestä käsiteltävän asian kannalta. Kolmanneksi selvittämisvelvollisuuden piiriin kuuluu niiden oikeussäännösten tunteminen ja tarpeen vaatiessa selvittäminen, joilla lain mukaan on vaikutusta asian ratkaisuun. Koska viranomaisen on perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan noudatettava toiminnassaan tarkoin lakia, sen on itse tunnettava asiaan sovellettava laki tai tarvittaessa hankittava siitä selvitys (Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, 3., uudistettu painos, s. 444). Hallintolain esitöiden (HE 72/2002 vp) mukaan asian riittävällä selvittämisellä tarkoitettaisiin sitä, että viranomainen hankkii tiedot ja selvitykset, joilla se arvioi olevan merkitystä asian ratkaisemiselle. Hyvinvointialue toteaa, että asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä on huolehdittu laatimalla vaikutusten arvioinnin malli, jossa arvioidaan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia systemaattisesti elinvoimaan, talouteen, ympäristöön, hyvinvointialueen henkilöstöön, alueen ihmisiin (eri ikä- ja väestöryhmiin), maaseutuun sekä kaupunkiseutuun. Vaikutusten arvioinnissa on tuotu päätöksenteon tueksi esille sekä kielteiset että myönteiset vaikutukset, joita päätöksillä voi olla ja joihin päätöksen toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota.

Palveluverkkotyöhön liittyvä vaikutusten arviointi on laadittu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin viranhaltijatyönä alustava

arviointi palveluittain, ja se julkaistiin osana palveluverkkoesitystä 8.10.2025. Lopullisessa arvioinnissa on otettu huomioon lausuntokierroksella saatu palaute ja täydennetty arviointia sen pohjalta. Tässä yhteydessä on toteutettu tosiasioiden arviointia, jolloin saadun selvityksen painavuutta ja toisaalta mahdollista epätäsmällisyyttä, epäluotettavuutta tai puutteellista relevanssia on tarkasteltu osana kokonaisuutta. Lopullinen arviointi koostuu laajasta yhteisestä katsauksesta sekä palvelukohtaisista arvioista. Palvelukohtaiset arviointitaulukot sisältyvät päätöksen liitemateriaaleihin. Hyvinvointialue viittaa tekemäänsä vaikutusten arviointiin ja päätöksentekoaaineistoon, josta ilmenee, että päätöksenteossa on ollut kattava ja perusteellinen aineisto sekä tietopohja. Valittajan esittämät vaatimukset kuljetusketjujen, päivystyskuorman ja henkilöstövaikutusten täydellisestä mallintamisesta kuuluvat osin toimeenpanovaiheen tarkempaan suunnitteluun eivätkä tee päätöksen valmistelusta puutteellista. Näin ollen hyvinvointialue katsoo, että asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä ja tosiasioiden arvioinnista on huolehdittu hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on laadittu vaikutusten arvioinnin malli, jossa arvioidaan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia systemaattisesti elinvoimaan, talouteen, ympäristöön, hyvinvointialueen henkilöstöön, alueen ihmisiin (eri ikä- ja väestöryhmiin), maaseutuun sekä kaupunkiseutuun. Vaikutusten arvioinnissa on tuotu päätöksenteon tueksi esille sekä kielteiset että myönteiset vaikutukset, joita päätöksillä voi olla ja joihin päätöksen toimeenpanossa on kiinnitettävä huomiota.

Palveluverkkotyöhön liittyvä vaikutusten arviointi on laadittu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa laadittiin viranhaltijatyönä alustava arviointi palveluittain, ja se julkaistiin osana palveluverkkoesitystä 8.10.2025. Lopullisessa arvioinnissa on otettu huomioon lausuntokierroksella saatu palaute ja täydennetty arviointia sen pohjalta. Lopullinen arviointi koostuu laajasta yhteisestä katsauksesta sekä palvelukohtaisista arvioista. Palvelukohtaiset arviointitaulukot löytyvät päätöksen liitemateriaaleista. Mm. Pihtiputaan kunta antoi lausuntonsa asiaan 3.11.2025.

Valittajan mukaan valituksenalaisessa päätöksessä perustelut jäävät yleisluonteisiksi, eikä siinä eritellä, miksi Konneveden soteasema ja suun terveydenhuolto on valittu lakkautettavaksi eikä muita vaihtoehtoisia malleja tai lievempiä vaihtoehtoja ole pidetty riittävinä. Päätöksestä ei valittajan mukaan käy ilmi, miten alueellista yhdenvertaisuutta on arvioitu, eikä sitä, millä perusteella mahdollinen eriarvoistuminen on katsottu hyväksyttäväksi.

Hyvinvointialue toteaa, että palveluverkkopäätöksen ohessa olevassa vaikutusten arvioinnissa on kuvattu palvelujen järjestämistapa, palvelupisteiden rooli sekä monikanavaisuus, joilla palvelujen saatavuus turvataan myös Konnevedellä. Vaikutusten arvioinnin sisällyttäminen erillisenä asiakirjanaan osaksi päätöstä ei tarkoita, etteikö vaikutusten arviointi olisi ollut päätöksentekijöiden käytössä täysimääräisesti tai etteikö se

ilmenisi päätöksestä. Vaikutusten arvioinnin laajuus tätä vastoin osoittaa, että hyvinvointialue on toteuttanut hallintolain 31 §:n mukaista selvittämisvelvollisuuttaan asiassa kattavasti.

Vastaavasti hallintolain 45 § ei edellytä, että kaikki ratkaisuun vaikuttaneet selvitykset kirjoitetaan itse päätöstekstiin. Olennaista on, että ratkaisun perustelut ja tietopohja ovat tunnistettavissa ja olleet päätöksentekijöiden käytettävissä, ja että päätös on perusteltu sillä tavoin selvästi ja riittävästi, että perustelut ovat tehokkaasti turvanneet asianosaisten oikeuden saada perusteltu päätös ja hakea siihen muutosta. Laajan vaikutusten arvioinnin esittäminen liite- ja oheisaineistossa on vakiintunutta hallintokäytäntöä eikä tee päätöksestä hallintolain 45 §:n 1 momentin vastaisesti puutteellisesti perusteltua. Näin ollen ei voida todeta, että päätöksen perustelut jäisivät puutteellisiksi sen vuoksi, että vaikutusten arviointi on esitetty erillisessä asiakirjassa. Hyvinvointialue katsoo edellä todetut näkökohdat huomioon ottaen, että valituksenalaisesta päätöksestä ilmenee riittävästi perusteet päätökselle ja se on siten perusteltu hallintolain 45 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla.

Väitteet esteellisyyksistä

Pihtiputaan kunta on katsonut, että *aluehallituksen* käsittelyssä 26.11.2025 § 359 on saattanut olla kyse esteellisyydestä siltä osin kuin aluehallituksen kokoukseen on osallistunut Sari Hovila, joka toimii hyvinvointialueen palveluksessa. Valittaja on esittänyt, että henkilön puolueettomuus on voinut vaarantua ja että valmisteluun osallistuminen olisi voinut aiheuttaa laillisuusvirheen aluevaltuuston päätökseen.

Sari Hovila toimii palveluvastaavana sairaala Novan osastonsihteeripalveluissa. Hän on myös Joutsan kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtaja. Aluehallitus on käynyt luottamushenkilöiden esteellisyyserusteita läpi ja keskustellut aluehallituksen jäsenten ja varajäsenten mahdollisista esteellisyyksistä (muun muassa 16.9.2025 kokouksen jälkeisessä iltakoulussa). Keskusteluiden perusteella on päädytty siihen, ettei esteellisyyttä synny Hovilan luottamustoimen tai työn perusteella. Hovilan ei ole katsottu olleen esteellinen osallistumaan asian valmisteluun aluehallituksessa hallintolain 28.1 §:n perusteella, koska Hovila ei toimi hyvinvointialueella johtavassa asemassa eikä päätöksellä ei ole ollut suoranaista vaikutusta hänen työhönsä, eikä hän on työssään esitellyt tai muulla vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa. Hovila toimii esihenkilönä osastonsihteeripalveluissa, joihin ei ole kohdistettu toimenpiteitä palveluverkkopäätöksessä. Myöskään toimiminen Joutsan kunnanvaltuuston 1. varapuheenjohtajana ei ole katsottu aiheuttaneen esteellisyyttä yhteisöjäävilausekkeen perusteella. Hovila ei ole osallistunut palveluverkon käsittelyyn luottamushenkilönä Joutsan kunnassa tai ottanut asiaan kantaa julkisesti.

Aluehallituksen käsittely on koskenut palveluverkkotyön toisen vaiheen esityksen hyväksymistä ja sen lähettämistä aluevaltuuston päätettäväksi. Kyse on ollut valmistelua koskevasta käsittelystä, jossa ei ole ratkaistu yksittäisten henkilöiden palvelussuhteisiin, tehtäviin tai muihin henkilökohtaisiin etuihin kohdistuvia kysymyksiä. Valittaja ei ole esittänyt sellaisia konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että aluehallituksen jäsenelle olisi asiasta aiheutunut hallintolain 28 §:ssä tarkoitettua erityistä henkilökohtaista etua tai haittaa tai että luottamus hänen puolueettomuuteensa olisi objektiivisesti arvioiden vaarantunut.

Hyvinvointialue toteaa, että aluehallituksen jäsenen esteellisyyttä arvioidaan hyvinvointialuelain 102 §:n ja hallintolain 28 §:n nojalla konkreettisten ja yksilöityjen perusteiden perusteella. Pelkkä palvelussuhde hyvinvointialueeseen tai asema hyvinvointialueen työntekijänä ei lähtökohtaisesti muodosta hallintolain tarkoittamaa esteellisyyttä toimielimen jäsenelle. Esteellisyyden edellytyksenä on, että henkilölle tai hänen läheiselleen asiasta aiheutuu erityistä henkilökohtaista etua tai haittaa, taikka että jokin muu hallintolain 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu seikka vaarantaa luottamuksen hänen puolueettomuuteensa. Hyvinvointialuelaista tulee tarkennus siihen, että esteellisyyden muodostamiselta edellytettäisiin asian esittelyä tai vastaavaa käsittelyä omassa työroolissa.

Aluehallituksen käsittely on koskenut palveluverkkotyön toisen vaiheen esityksen hyväksymistä ja sen lähettämistä aluevaltuuston päätettäväksi. Kyse on ollut valmistelua koskevasta käsittelystä, jossa ei ole ratkaistu yksittäisten henkilöiden palvelussuhteisiin, tehtäviin tai muihin henkilökohtaisiin etuihin kohdistuvia kysymyksiä. Valittaja ei ole esittänyt sellaisia konkreettisia seikkoja, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että Sari Hovilalle olisi asiasta aiheutunut hyvinvointialuelain 102 §:n ja hallintolain 28 §:ssä tarkoittamaa erityistä henkilökohtaista etua tai haittaa tai että luottamus hänen puolueettomuuteensa olisi objektiivisesti arvioiden vaarantunut. Hän ei ole myöskään työroolissa ollut asian esittelijänä tai muuna vastaavana käsitteijänä.

Edelleen hyvinvointialue toteaa, että luottamushenkilö ei ole esteellinen pelkästään sillä perusteella, että hän toimii kunnan luottamustehtävässä tai palveluksessa. Lähtökohtaisesti on tulkittu, ettei kunnan- tai kaupunginvaltuusto ole sellainen toimielin, joka aiheuttaisi hyvinvointialueella hallintolain 28.1 §:n 5- kohdan perusteella yhteisöjäävilausekkeen mukaisen esteellisyyden.

Hyvinvointialuelain 102 §:n mukaan *aluevaltuutettu* on esteellinen käsittelemään asiaa aluevaltuustossa silloin, kun hän on asiassa asianosainen tai kun asian ratkaisusta on hänelle tai hänen läheiselleen odotettavissa erityistä henkilökohtaista hyötyä tai vahinkoa.

Hyvinvointialuelain esitöiden ja vakiintuneen hallinto-oikeudellisen käytännön mukaan esteellisyyden arvioinnissa keskeistä on se, kohdistuuko päätös välittömästi ja yksilöidysti valtuutettuun itseensä tai hänen oikeudelliseen asemaansa. Pelkkä seikka, että valtuutettu toimii hyvinvointialueen palveluksessa tai terveydenhuollon ammattihenkilönä, ei lähtökohtaisesti tee häntä esteelliseksi osallistumaan aluevaltuuston päätöksentekoon palvelujen järjestämistä koskevassa yleisessä ja rakenteellisessa asiassa.

Tapani Kiminkinen on toiminut palveluverkon valmistelun ja päätöksenteon aikaan osa-aikaisena ja määräaikaisena terveyskeskuslääkärinä Saarijärven vastaanotto toiminnassa. Sari Kokko toimii terveyskeskuslääkärinä Novan terveyskeskuksessa ja hänen tämänhetkinen vastuualueensa on Novan terveysaseman kotihoito ja neljä palvelutaloa. Kyseisiä aluevaltuutettuja ei voida pitää työ- tai virkasuhteensa puolesta esteellisinä ottamaan osaa asian käsittelyyn aluevaltuustossa. Palveluverkon toisen vaiheen päätöksen mukaiset toimenpiteet eivät ole kohdistuneet kyseisten henkilöiden palvelussuhteeseen, tai heidän toimipistettään koskevaan muutokseen.

Aluevaltuuston päätös § 97 on luonteeltaan yleinen, koko hyvinvointialuetta koskeva palveluverkkoratkaisu, eikä se kohdistu yksittäiseen toimipisteeseen, virkaan tai henkilön palvelussuhteeseen siten, että valtuutetulle syntyisi hyvinvointialuelain 102 §:ssä tarkoitettua erityistä henkilökohtaista hyötyä tai vahinkoa. Valittajan esittämät väitteet perustuvat oletuksiin mahdollisista välillisistä vaikutuksista työtehtäviin tai resurssien kohdentumiseen, mikä ei täytä esteellisyyden edellytyksiä hyvinvointialuelain tarkoittamalla tavalla.

Pihtiputaan kunta ei ole yksilöinyt, millaista henkilökohtaista hyötyä tai vahinkoa aluevaltuutetut olisivat voineet päätöksestä saada, jolloin väite on vain yleispiirteinen. Näin ollen ei ole perusteita katsoa, että aluevaltuuston päätös olisi syntynyt esteellisen valtuutetun osallistumisella hyvinvointialuelain 102 §:ssä tarkoitettulla tavalla virheellisessä järjestyksessä.

Hyvinvointialue on varannut tilaisuuden tulla kuulluksi sekä kuullut valituksessa esteelliseksi väitettyjä henkilöitä 5.-6.2.2026. Henkilöiden antamat lausunnot ovat yhdenmukaiset edellä kuvatun selostuksen kanssa.

Täytäntöönpanokieltoa koskeva vaatimus

Valituksenalainen päätös on alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus panna täytäntöön vaiheittain 1.1.2026 alkaen ja päätöksen mukaiset toimenpiteet suorittaa vaiheittain kuluvan vuoden aikana. Ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus panna täytäntöön osa neuvolapalveluiden, alueellisen osastotoiminnan, sote-toimipisteiden, ikääntyneiden asumisen ja suun terveydenhuollon muutoksista. Henkilöstöä on informoitu sekä toiminnan suunnittelua ja organisointia muutoksen toteuttamiseksi on valmisteltu. Muutosten päätavoitteena on toimintamallin muutos kustannustehokkaaksi ja

vaikuttavaksi sekä siirtää toiminta huonosti soveltuvista tiloista toisiin tiloihin. Vaikka valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon mukaiset toimenpiteet tehtäisiin, on ne silti mahdollista palauttaa entiselleen. Toimipistemuutoksista huolimatta kaikille asukkaille järjestetään lainmukaiset palvelut, vaikka toimipiste, mistä palvelu saadaan, voi muuttua.

Aluevalitus ei käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi, sillä täytäntöönpanon perusteella tehtävät toimenpiteet voidaan tarvittaessa palauttaa entiselleen. Nykyistä vastaavat palvelut tuotetaan edelleen koko alueella ja palvelut on valituksen menestymistilanteessa mahdollista palauttaa nykyiseen muotoon. Näin ollen täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus tulee hylätä.

Keski-Suomen hyvinvointialue pyytää, että Hämeenlinnan hallinto-oikeus antaa täytäntöönpanokieltoa koskevaan vaatimukseen välipäätöksen kiireellisenä ennen 1.3.2026.

Lausuntoa koskeva päätöksenteko

Keski-Suomen hyvinvointialueen aluehallitus 10.2.2026 § 36

Allekirjoitus

Kati Kallimo
vt. hyvinvointialuejohtaja
Keski-Suomen hyvinvointialue

Liitteet

Aluevaltuuston päätös 9.12.2025 § 97 liitteineen ja oheisaineistoinen Lausuntovaiheen aikainen materiaali